

Samarbeidsprosjekt om vurdering av legemiddelhåndtering kurs i Helsefelleskapet Østfold

PROSJEKTBEKRIVELSE

REBECCA KROGH



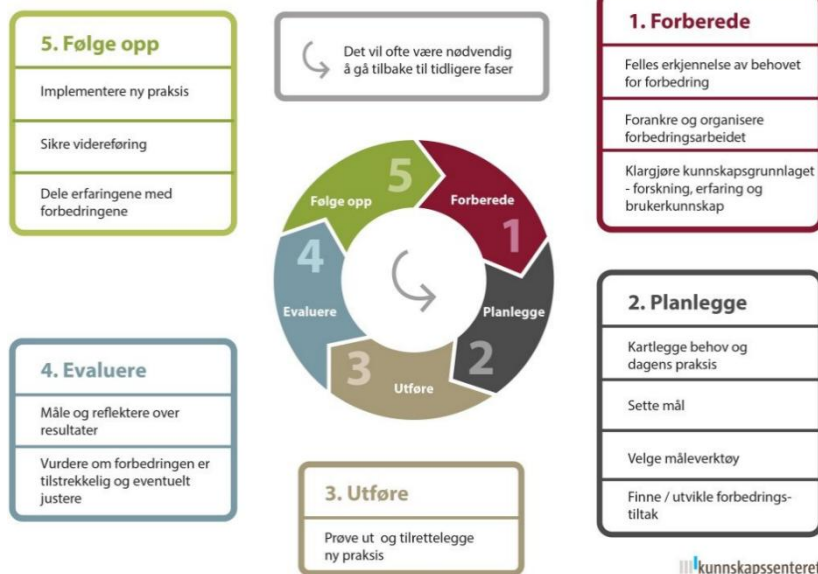
Utviklingssenter for
sykehjem og hjemmetjenester

Østfold

Prosjektnavn: Samarbeidsprosjekt om vurdering av legemiddelhåndteringskurs i Helsefellesskapet Østfold	
Prosjektets startdato 18.03.2025	Prosjektets sluttdato: 31.12.2025

Prosjektleder Rebecca Krogh	Referansegruppe Martine Hemstad Lyslid Karen Kvale Saugestad Elena Lauritzen Magnus Christian Larsen Anne Kristine Magnussen Høvik Rebecca Krogh Annette Bjerkenes	Prosjekteier Helsefellesskapet Østfold
---------------------------------------	--	---

Prosjektprosess



Prosjektdefinisjon	
Innledning	Legemiddelhåndtering er et av områdene det registreres flest avvik, og det kan av den grunn være behov for å utarbeide noe felles, som sikrer faglig god og kvalitetssikret opplæring.
Bakgrunn	Prosjektet er svært relevant for helsetjenesten, noe som støttes av Helsedirektoratets rundskriv som kom i september 2025. Rundskrivet knytter kompetanse og opplæring av ansatte opp mot behovet for sikker legemiddelhåndtering. Det skrives at virksomheter som yter helsetjenester skal sørge for at ansatte gis den opplæring, etterutdanning og videreutdanning som er påkrevet for at den enkelte skal kunne utføre sitt arbeid forsvarlig. Videre følger det av forskrift om ledelse og kvalitetsforbedring at virksomheter skal sørge for at medarbeidere i virksomheten har nødvendig kunnskap om og kompetanse i det aktuelle fagfeltet. Dette vil kreve at legemiddelhåndtering planlegges strategisk og organisatorisk i virksomheten. Det eksisterer flere tilbud knyttet til legemiddelhåndteringskurs, som kommunene i Østfold benytter seg av. Av leverandører kan KS, NHI, Apotek 1, VAR Healthcare nevnes. Det tilbys en blanding av digitale og fysiske kurs. Hver enkelt kommune har inngått avtale for sine medarbeidere. Med bakgrunn i at det benyttes flere ulike systemer i fylket vårt, foreslås det å nedsette et samarbeidsprosjekt som skal vurdere om det kunne være hensiktsmessig å samkjøre og standardisere opplæringen i legemiddelhåndtering i Østfold – både hva gjelder kvalitet/kompetanse og økonomi. Arbeidet vil være i tråd med nasjonalfaglig råd om legemiddelsamstemming og legemiddelgjennomgang - Legemiddelsamstemming og legemiddelgjennomgang - Helsedirektoratet.
Prosjektmål	• Standardisering av opplæring– kompetanseheving, kvalitet, pasientsikkerhet, trygghet. Det benyttes ett system for legemiddelhåndteringskurs i fylket. • Mulige økonomiske gevinster (avhenger av løsning som benyttes, og om det vedtas enhetlig bruk av system)

Prosjekttilnærming/hovedmilepæler
Målgruppe Målgruppen for prosjektet er først og fremst kommunene i fylket, men også utdanningsinstitusjonene og sykehuset. Utdanningsinstitusjonene er aktuelle med tanke på undervisning og opplæring av fremtidens helsepersonell, sykehuset er spesielt aktuelle med tanke på økt bruk av oppgavedeling til helsefagarbeidere som inkluderer legemiddelhåndtering.

Milepæler/fremdriftsplan (med tidsperiode)

M1: Oppstartsmøte

M2: Etablere styringsgruppe

M3: Arbeidsgruppe-organisere kartlegging og innsiktsarbeidet, bruken av fag og kvalitetsrådgivernettsveket i Østfold

M4: Rekruttere farmasøyt med ønskelig tilleggskompetanse

M5: Møte med prosjektgruppen, fremleggelse av funn

M6: Formulere en anbefaling til strategisk samarbeidsutvalg

M7: Lage en plan for videre bruk av resultatene i prosjektet og en plan for implementering

M8: Sammenfatte erfaringene og skrive prosjektrapport

Milepæl	April	Mai	Juni	Aug	Sept	Okt	Nov	Des			
M1											
M2											
M3											
M4											
M5											
M6											
M7											
M8											

Arbeidet innebar en kartlegging av hvilke systemer som brukes i de enkelte kommunene, samt kostander knyttet til de, og det vil ses på innhold i kursene/faglig kvalitet. Hva fantes av rutiner, prosedyrer o.l. i de respektive kommunene.

Prosjektet kom tilslutt med en anbefaling til strategisk samarbeidsutvalg i Helsefellesskapet Østfold.

Arbeidet involverte ressurser fra alle kommuner i Østfold, fra Utviklingssenter for sykehjem og hjemmetjenester, Sykehuset Østfold og utdanningsinstitusjonene Høgskolen i Østfold og Fagskolen Viken, gjennom deltakelse i prosjektgruppe, workshops/kartleggings/innsiktsarbeid eller referansegruppe. Prosjektet benyttet allerede eksisterende nettverk, som eksempelvis fag- og kvalitetsrådgivere i kommunene og andre fagnettverk.

Vi så det også som hensiktsmessig å koble på aktuelle videregående skoler, da opplæringen for de yrkesfaglige utdanningene starter der.

Innsikt og kartleggingsarbeid

Ved bruk av nettverk for fag og kvalitetsrådgivere fant prosjektet at det brukes flere forskjellige legemiddelkurs i kommunene Østfold. De mest brukte var NHI/GLUP og KS læring. Prosjektet valgte derfor å sette søkelys på disse i tillegg til Kompetanseborens kurskonsept. Det økonomiske perspektivet viste seg utfordrende å sammenligne fordi alle kommunene hadde legemiddelkurset som en del av en større pakke med digitale løsninger. I tillegg ble prisen på de digitale pakkene ofte beregnet utfra befolkningsgrunnlag. Med bakgrunn i prosjektets rammer og begrensninger valgte vi å ikke fokusere videre på dette.

Prosjektet har innhentet erfaringer fra Vestfold, der alle 6 kommunene bruker Kompetansebroen som legemiddelkurs konsept. Erfaringene deres med viktigheten rundt

behovet for ressursperson for kommunene i implementeringsarbeidet fremheves. Tønsberg kommune melder at de har spart opp mot 500 000kr på dette bytte og at kvaliteten på tjenesten ikke har sunket, men snarere virker å være bedre. Det er på nåværende tidspunkt ikke funnet tilgjengelig forskning på dette.

Kunnskapsbasert praksis

Prosjektet har basert sitt kunnskapsgrunnlag på kunnskapsbasert praksis i den grad at Nasjonal plan for riktig legemiddelbruk, Helsetilsynets rapport- behov for å styrke kunnskap om legemidler blant helsepersonell, Helsedirektoratets rundskriv om legemiddelhåndtering, 2025, lokale rutiner/sjekklistor samt et utdrag av nyere forskning på feltet er brukt for å danne grunnlaget for prosjektets retning. Dette er valgt for å kunne bidra til beste praksis.

Vurdering av legemiddelkurs

Rammer for vurdering av de ulike legemiddelkursene ble satt av prosjektgruppen basert på kunnskapsbasert praksis.

Gjennomgang av de mest brukte legemiddelkursene i Østfold- KS læring, NHI og Kompetansebroen innenfor disse kriteriene.

Kriteriene- Faglig kvalitet, språk, brukervennlighet og om kurset kan regnes som god kvalitetssikret opplæring.

Kurs som er vurdert:

KS:

- Grunnkurs i legemiddelhåndtering for assistenter og helsefagarbeidere
- Oppfriskningskurs for sykepleiere og vernepleiere
- Resertifisering av begge kurs→ Kurs resettes og må tas på nytt

NHI:

- Legemiddelkurs for pleieassistenter
- Grunnkurs i legemiddelhåndtering for assistenter og helsefagarbeidere
- Oppfriskningskurs for Helsefagarbeidere
- Grunnkurs i legemiddelhåndtering for sykepleiere og vernepleiere
- Oppfriskningskurs for sykepleiere og vernepleiere

Kompetansebroen:

- Grunnkurs for helsefagarbeidere og assistenter
- Oppfriskningskurs for helsefagarbeidere og assistenter→ Grunnkurs tas på nytt
- Oppfriskningskurs for sykepleiere og vernepleiere

Farmasøyt

På bakgrunn av prosjektets oppdrag bestemte prosjektgruppen at det var behov for å leie inn farmasøyt for å ivareta behovet for tilstrekkelig faglig tyngde.

Farmasøyten som ble valgt har videreutdanning i pedagogikk, bred erfaring med utdanning og opplæring samt klinisk erfaring med erfaring med å lage nettbaserte kurs for apoteketeknikere. Farmasøyten har også erfaring med undervisning av helsepersonell fra utlandet.

Farmasøytens oppdrag

Gjennomgang av legemiddelhåndteringskursene kommunene bruker i dag:

KS læring, NHI og Kompetansebroen

Farmasøytens oppdrag: gjennomgang og vurdering av kurs med anbefaling og begrunnelse.

- Gjennomgang av innhold i kursene med tanke på faglig kvalitet, språk, brukervennlighet og om kurset kan regnes som faglig god kvalitetssikret opplæring.
- Anbefaling- hvilket kurs som anbefales og hvorfor, hva bør finnes av rutiner og prosedyrer o.l. i de respektive kommunene i tillegg for å dekke behovet for faglig kvalitetssikret opplæring.

Farmasøyten fikk tilgang til kursene via prosjektarbeidet.

Totalvurdering:

Farmasøytens anbefaling er at man bruker kompetansebroen opplæringspakke.

Dette fordi:

- Det faglige innholdet holder høyt nivå samtidig som fagstoffet er forklart på en enkel og forståelig måte.
- Det er muligheter for å laste ned undervisningsmateriell og jobbe grundig med fagstoffet i form av spørsmål til hvert kapittel
- Det er arbeidsoppgaver både i kurset for helsefagarbeidere/assistenter og sykepleier/vernepleier
- Det er muligheter for lydbok- et godt alternativt for dyslektikere og andre som har utfordringer med å lese mye tekst
- Passeringstesten er under tilsyn→ Sikrer et høyt faglig nivå på ansatte som skal dele ut og håndtere legemidler
- Nærmeste leder har tilgang til testresultater og kan følge opp hver enkelt ansatt

Andre funksjoner:

- Det ligger veiledere for kursdeltager, kursleder og kurskoordinator tilgjengelig på portalen
- Det ligger rutiner og skjemaer for praktisk opplæring, samt skjema for delegering av ansvar for legemiddelhåndtering

Forslag til forbedringstiltak:

- Det kan med fordel utvikles digitale oppgaver med svar, da dette vil øke læringsutbytte ytterligere.
- Man kan med fordel også vurdere tekstoppgaver med åpent svar i avsluttende test
-

Kompetansebroens grunnkurs i legemiddelhåndtering for helsefagarbeidere, inkl. eksamensmodul. Det er også utarbeidet oppfriskningskurs for helsefagarbeidere og for sykepleiere. Kursene er utviklet i samarbeid med Sykehusapoteket ved Akershus Universitetssykehus.

Grunnkurset og oppfriskningskurset ligger åpent på Kompetansebroen, mens den digitale eksamensmodulen er tilgjengelig kun for betalende parter i Kompetansebroen, noe Østfold er. Østfold kan derfor fritt benytte disse kursene, inkl. eksamensmodul, uten ekstra kostnader.

Spredningsarbeid

Prosjektrapporten er delt i Utviklingssenterets årsrapport, Nasjonal nettside (Utviklingssenter.no), Facebook og LinkedIn.

Prosjektet er presentert på Utviklingssenterets årlige fag- og tjenesteutviklingskonferanse med ett eget faginnlegg av innleide farmasøyt. Prosjektet er delt av Kompetansebroen i diverse nyhetssaker. Utviklingssenteret har presentert prosjektet i flere ulike fora som eksempel kan nevnes, Kompetansebroen sentrale redaksjon, og for flere samarbeidspartnere i ulike kommuner i Østfold. Prosjektet vil presenteres i et webinar på Kompetansebroen med og legges frem i Helsefelleskapet, FSU og SSU.

Videre arbeid

Det er behov for videre arbeid og forskning i forhold til legemiddelhåndtering i kommunehelsetjenesten. Riktig bruk av legemidler er vesentlig for pasientsikkerheten. Avvik som er relatert til feil legemiddelbruk er fortsatt blant de vanligste avvikene. Legemiddelhåndtering kan knyttes tett til kompetanse og kunnskap og manglende farmakologisk kunnskap kan medføre feil som får alvorlige konsekvenser for pasientene.

For å bedre pasientsikkerheten ved legemiddelhåndtering må man fokusere på økt kompetanse, klare gode rutiner, digitale løsninger som pasientens legemiddelliste og multidose og systematisk arbeid med avvik og dobbeltkontroll av legemidler.

Kommunene har investert i digitale pakker og plattformer som inneholder legemiddelkurs. Det kan være utfordrende å bruke andre kurs enn dem som ligger i denne pakken. Enkelte kommuner har arbeidet med egne prosedyrer/rutiner og har forpliktet seg til dette arbeidet. Det kan derfor være utfordringer knyttet til å bytte kurskonsept. Dette må tas med inn i planlegginga av implementeringsarbeidet

Kompetanse og opplæring

Alle som håndterer legemidler må ha: nødvendig, oppdatert, tilpasset, relevant kompetanse, grunnleggende kunnskap om legemidler og pasientens funksjonsnivå.

For å vite hvordan legemidler fungerer og hvordan bivirkninger opptrer hos pasienten bør observasjon og vurderingskompetanse være et kontinuerlig satsningsområde i avdelingen.

Kompetansebroen digitale legemiddelkurs anbefales for å sikre faglig kvalitet, språk, brukervennlighet og faglig god kvalitetssikret opplæring.

Dette i tråd med forskrift om ledelse og kvalitetsforbedring, Helsedirektoratets nasjonale plan for riktig legemiddelbruk og Helsetilsynets rapport om behovet for å styrke kunnskap om legemidler blant helsepersonell.

